

Petter Gjersvik (f. 1952) er medisinsk redaktør i Tidsskriftet. Han er dr.med., førsteamanuensis og undervisningsleder i hud- og veneriske sykdommer ved Det medisinske fakultet i Oslo.

Foto: Einar Nilsen

I praksis er det nesten bare forskningspublisering som gir akademisk meritt ved universitetene. Så lenge det er slik, vil studentundervisningen alltid bli nedprioritert

Mål for gode lærere

Ved medisinstudiet i Oslo skal ordningen med kun to karakterer – *bestått* og *ikke bestått* – snart erstattes med bokstavkarakterene A, B, C, D, E og F (1). Noe av begrunnelsen har vært at slike graderte karakterer vil gi studentene motivasjon for større innsats og bedre læring (1, 2). Studentene har kjempet mot innføring av graderte karakterer, og temperaturen på debatten har tidvis vært høy (3, 4). Noen har ment at man heller bør se på undervisningskvalitet fremfor å innføre en karakterordning som kan gi et dårligere studiemiljø (5).

De medisinske fakultetene har gjort mye for å heve kvaliteten på undervisningen. Nye studieplaner bygger på moderne pedagogiske prinsipper, der studentaktiverende undervisningsformer i mindre grupper, ofte med pasienter som utgangspunkt, har fått større plass – på bekostning av tradisjonelle kateterforelesninger. Undervisning i pasientkommunikasjon og fortolkning av vitenskapelige studier er obligatorisk. Mange eksamener er stasjonsbasert, der både kunnskaper, ferdigheter, klinisk vurderingsevne og praktiske prosedyrer blir testet (6). Pedagogiske kvalifikasjoner er et krav for ansettelse i akademiske stillinger og for opprykk til professor, og alle som ansettes i slike stillinger, forplikter seg til å gjennomføre kurs i universitetspedagogikk. Fakultetet i Oslo har professor i medisinsk pedagogikk og ekstern tilsyns sensor, og det utdeles priser for beste læringsmiljø og pedagogisk innovasjon. På regelmessige møter mellom studenttillitsvalgte og semesterutvalgene blir undervisningsopplegget evaluert ved at studentene gir ros, ris og råd til sine lærere.

Klager på undervisningskvalitet er en gjenganger på disse møtene. Kritikken gjelder både dårlig organisering og mangelfull koordinering, men den er også rettet mot enkeltlærere som ikke er godt nok forberedt, som virker lite motivert, som ikke er klar over hva studentene kan på forhånd, som ikke vet hva de andre lærerne har undervist i, som bruker overleste Powerpoint-bilder og som legger altfor stor vekt på detaljer og sjeldne sykdommer. Tilbakemeldingene er likevel ikke bare negative. Tvert imot. Min erfaring er at studentenes tilbakemeldinger er konstruktive og positive og preget av en forståelse for at universitetslærere også skal forske, publisere, formidle, behandle pasienter, administrere og/eller lede sykehusavdelinger.

Vyene og ordene om viktigheten av god undervisning er store i festtaler og årsmeldinger. Men når det kommer til stykket, er det fortsatt slik at det er *forskningen* som er styrende for fakultetene. Pedagogiske hensyn er lenge blitt nedprioritert ved prøveforelesninger for doktorgraden (7). Fortsatt brukes ord som undervisningsplikt og undervisningsbyrde. Som daværende studiedekan i Oslo sa på et møte med sine undervisningsledere for noen få år siden: «Vi må innse at vi måles på vår forskningsaktivitet.»

Ved enkelte studiesteder i utlandet setter studentene karakterer på sine lærere og deres undervisning. Mange pedagoger er lite begeistret

for slike ordninger og advarer mot overdreven testing – det kan bidra til å svekke læringsmiljøet og skape usunn konkurranse (8). Det hevdes også at studenter ikke er i stand til å vurdere kvaliteten på undervisningen, og at studenters karaktersetning av lærerne vil være tilfeldig og upålitelig, nærmest som en popularitetskonkurranse. Men støttes dette av forskning?

Det er mulig å finne enkeltstudier som støtter nesten enhver påstand, men forskere i Kansas, USA, mener at studenters karaktersetning av universitetslærere i all hovedsak er reliable, valide og relativt upåvirket av skjevhet (8). De understreker at slike karakterer må *tolkes* og bare brukes i kombinasjon med andre former for dokumentasjon av pedagogisk kompetanse. Ved noen læresteder evaluerer lærerne hverandres undervisning – såkalt fagfelleobservasjon (9). En slik kombinasjon av gradert og kvalitativ evaluering tilsvarer på mange måter hvordan man i dag vurderer universitetsansattes *vitenskapelige* kvalifikasjoner: Forskere får sine manuskripter refusert eller akseptert i mer eller mindre prestisjetunge tidsskrifter, de teller antall vitenskapelige publikasjoner og hvor ofte de blir sitert, og de blir vurdert og rangert ved søknad om akademiske stillinger og opprykk. Forskere er altså vant til å få «karakterer» for sin forskning. Muligheten til å få gode «karakterer» stimulerer og motiverer til økt forskningsinnsats. Belønning virker.

Graderte karakterer i medisinstudiet i Oslo er innført fordi «den enkelte får en etterprøvbart tilbakemelding, at karakterer kan virke motiverende for innsats, at de kan ha betydning for den enkelte ved søknad om jobb og gir arbeidsgivere mulighet til å vurdere en søkers samlede kompetanse», for å sitere studieledelsen (1). Samme begrunnelse kan brukes for å innføre karakterer for lærerne og deres undervisning. Også universitetslærere trenger å ha noe å strekke seg etter.

Litteratur

1. Frich J, Lundin KE, Os I. Karaktersystemet – avveining mellom ulike hensyn. Tidsskr Nor Legeforen 2014; 134: 14–5.
2. Gjersvik P. Bestått/ikke bestått – en historisk parentes? Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 1549.
3. Smith C. Skittent spill rundt innføring av karakterer. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 2340–1.
4. Brodal P. Feilaktig avveining. Tidsskr Nor Legeforen 2014; 134: 496.
5. Vassbotn AD. Fakultetet overkjører medisinstudentene. Universitas 25.9.2013. <http://universitas.no/leserbrev/58681/fakultetet-overkjorer-medisinstudentene/hl: karakterer> [8.6.2014].
6. Gjersvik P. En bedre eksamen. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 1721.
7. Vaglum P. Doktorgradens prøveforelesning har for snevert emnevalg. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 1433–4.
8. Benton SL, Cashin WE. Student ratings of teaching: a summary of research and literature. Manhattan, KS: The IDEA Center, 2012. http://ideaedu.org/sites/default/files/idea-paper_50.pdf [8.6.2014].
9. Siddiqui ZS, Jonas-Dwyer D, Carr SE. Twelve tips for peer observation of teaching. Med Teach 2007; 29: 297–300.

 Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no